

Sygn. akt XVIII C. 181/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 02 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XVIII Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Katarzyna Szmytke**

Ławnicy: -

Protokolant: prot. sąd. Aleksandra Kubiłowicz

po rozpoznaniu w dniu: 05.01.2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa: **A. R. w W.**

przeciwko: **H. L.**

o: **zapłatę**

1. Utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym tut. Sądu w dniu 12.09.2014r. pod sygn. akt (...).
2. Nie obciąża pozwanej dalszymi kosztami procesu wywołanymi wniesieniem przez nią zarzutów od nakazu zapłaty.

/-/K. Szmytke

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 6 sierpnia 2014 r. powód – A. R. wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla, aby pozwana H. L. zapłaciła na jego rzecz kwotę 98.286,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2013 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a w razie wniesienia przez pozwaną zarzutów o zasądzenie wskazanej kwoty wraz z odsetkami i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 31 sierpnia 2005 r. strony zawarły umowę nr (...) określającą warunki i tryb udzielenia przez powoda pozwanej pomocy finansowej z funduszy Unii Europejskiej i funduszy krajowych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”, działanie „Ułatwienie startu młodym rolnikom”. Na podstawie tej umowy i określonych w niej warunkach powód udzielił pozwanej pomocy. Pozwana miała zaś m.in. do dnia 14 stycznia 2010 r. uzupełnić wykształcenie w celu spełnienia wymogu dotyczącego kwalifikacji zawodowych. Powód podkreślił, że wskazanego obowiązku pozwana nie dopełniła, mimo zwracania się do niej z pismami przypominającymi o konieczności wypełnienia zobowiązań umownych. Tym samym zgodnie z umową powód uprawniony był do żądania zwrotu uzyskanej pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia wypłacenia pomocy na rzecz pozwanej. Jednocześnie powód podkreślił, że pozwana zwróciła się prośbą o zawarcie ugody, wyrażając chęć ratalnej spłaty zadłużenia, co w ocenie powoda świadczy o uznaniu przez nią zadłużenia. Przy czym powód wskazał, że pozwana wystąpiła przeciwko niemu z powództwem o ustalenie, iż został przez nią spełniony wymóg uzyskania kwalifikacji zawodowych, które to powództwo zostało oddalone wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań

– Stare Miasto w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2012 r., sygn. akt (...), a apelacja od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 lipca 2012 r., sygn. akt (...). Powód zaznaczył, że zabezpieczenie wykonania umowy stanowił wystawiony przez pozwaną w dniu 31 sierpnia 2005 r. weksel własny in blanco. Pismem z dnia 10 września 2013 r. powód wezwał więc pozwaną do osobistego stawiennictwa w dniu 25 września 2013 r. w siedzibie (...) Oddziału (...) w P. w celu zapłaty sumy wekslowej w kwocie 98.286,39 zł. Pozwana zaś nie uregulowała zadłużenia (k. 1 – 3).

Nakazem zapłaty z dnia 12 września 2014 r., sygn. akt (...) wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział I Cywilny nakazał pozwanej, by zapłaciła powodowi kwotę 98.286,39 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.846 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 3.617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty albo wniosła w tymże terminie zarzuty (k. 109).

W ustawowym terminie pozwana wniosła zarzuty, w których zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i wniosła o jego uchylenie oraz oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Nadto, pozwana wniosła o wstrzymanie nakazu zapłaty i zwolnienie z kosztów sądowych w zakresie opłaty od zarzutów.

W uzasadnieniu pozwana zaznaczyła, że ukończyła Technikum Uzupełniające dla Dorosłych w zawodzie technik rolnik o specjalizacji fundusze strukturalne w rolnictwie z niespełną czteromiesięcznym opóźnieniem, co w jej ocenie jest relatywnie niewielkim opóźnieniem wobec pięcioletniego czasookresu, w którym powinna to uczynić. Przy czym pozwana podkreśliła, że przyczyną późniejszego zakończenia edukacji była przerwa w nauce wynikła z konieczności opieki nad chorym ojcem D. P.. Niepełnosprawność ojca spowodowana chorobą kręgosłupa zrodziła bowiem konieczność pomocy mu w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Jednocześnie pozwana wskazała, że powód nie kwestionuje, iż dotacja została przez nią wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem. Przekroczenie terminu uzupełnienia wykształcenia zdaniem pozwanej nastąpiło zatem z przyczyn od niej niezależnych i niezawinionych, a nadto w żaden sposób nie zniweczyło celu dotacji. Nadto, odwołując się do orzecznictwa sądowego pozwana stwierdziła, że sam fakt przekroczenia terminu uzupełnienia wykształcenia rolniczego nie może automatycznie powodować konieczności zwrotu świadczenia, a ewentualna konieczność zwrotu dotacji powinna być oceniana przez pryzmat celów, dla jakich program pomocowy został ustanowiony. Żądanie zaś zwrotu dotacji winno być szczególnie wnikliwie ocenione w kontekście art. 5 k.c. Dodatkowo pozwana powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt II CSK 188/13 stwierdziła, że istnieją poważne wątpliwości w przedmiocie zgodności rozporządzenia Ministra Rolnictwa z prawem unijnym, a konkretnie z wymogami rozporządzenia Rady (WE) Nr 1257/1999. W przedmiocie zwrotu dotacji z funduszy europejskich powinno się zaś przyznać pierwszeństwo prawu unijnemu. Zgodnie natomiast z art. 39 obowiązującego w chwili zawierania umowy ww. rozporządzenia przy rozważeniu obowiązku zwrotu dotacji należy wziąć pod uwagę również indywidualne okoliczności. Konkludując pozwana stwierdziła, że skoro przekroczenie terminu na uzupełnienie przez nią wykształcenia było nieznaczne i spowodowane okolicznościami przez nią niezawinionymi, a nadto w żaden sposób nie wpłynęło na realizację celu umowy, to dochodzenie przez powódkę roszczeń jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a konkretnie z zasadą słuszności i sprawiedliwości, z obowiązującym w chwili zawierania umowy prawem unijnym, a nadto z konstytucyjną zasadą demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji oraz wywiedzioną z niego zasadą proporcjonalności (k. 113 – 121).

Postanowieniem z dnia 24 października 2014 r. tut. Sąd zwolnił pozwaną od kosztów sądowych w postaci opłaty od zarzutów od nakazu zapłaty (pkt 1) oraz wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym w dniu 12 września 2014 r. (pkt 2) (k. 155 – 156).

W piśmie procesowym z dnia 17 lutego 2015 r. ustosunkowując się do argumentów podniesionych przez pozwaną w zarzutach od nakazu zapłaty, powód wskazał, że przepisy krajowe dopuszczały możliwość przyznania pomocy młodemu rolnikowi, który ubiegając się o pomoc nie spełniał kryterium kwalifikacji zawodowych, pod warunkiem, że uzupełni wykształcenie w okresie nie dłuższym niż 5 lat od dnia podjęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Rozwiązanie to przyjęte przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wychodziło naprzeciw potrzebom potencjalnych beneficjentów. Pozwana zaś we wniosku oświadczyła, że uzupełni wykształcenie w okresie 5 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego wskazując jednocześnie, że datą rozpoczęcia samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego jest dzień 14 stycznia 2005 r. Była zatem świadoma, do kiedy ma uzupełnić wykształcenie. W ocenie powoda przyczyną nieukończenia przez pozwaną nauki w terminie wynikającym z umowy jest przede wszystkim fakt znacznego opóźnienia w jej rozpoczęciu, a zatem okoliczność leżąca po stronie pozwanej. Zdaniem powoda rozpoczynając naukę dopiero w 2007 r., a zatem 2 lata od zawarcia umowy pozwana powinna mieć świadomość, że może nie wywiązać się z warunków uzupełnienia wykształcenie w terminie wynikającym z umowy. Uwzględniając natomiast fakt, iż pozwana uzyskała znaczące przysporzenie o charakterze pomocy publicznej na warunkach preferencyjnych, a pomoc przyznawana była na wniosek i po spełnieniu określonych wymagań, to według powoda istnieją podstawy, aby wymagać od pozwanej poziomu staranności nieco wyższego niż w przypadku innych osób należących do tej samej grupy zawodowej i o tym samym wykształceniu. Nadto, powód stwierdził, iż pozwana pominęła, że jej ojciec niezdolny do pracy był co najmniej od maja 2004 r., a więc jeszcze przed podpisaniem przedmiotowej umowy. Tym samym według powoda pozwana nie wykazała związku przyczynowo – skutkowego między chorobą ojca, a niemożnością ukończenia szkoły w wymaganym terminie. W ocenie powoda istotne jest również, że pozwana w przewidzianym terminie nie zgłaszała problemów mogących mieć wpływ na opóźnienie w uzyskaniu wymaganego wykształcenia, a uczyniła to dopiero pismem datowanym na dzień 19 stycznia 2010 r. Powód podkreślił także, że sprawa pozwanej była analizowana zarówno pod kątem wytycznych, o których mowa w piśmie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 stycznia 2009 r., znak: ROW/PI/AKR-113/19/184/09, jak również w kategorii wystąpienia okoliczności o charakterze siły wyższej. Przy czym zaznaczył, że pozwana nie złożyła stosownego wniosku w przewidzianym terminie 30 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności siły wyższej lub od dnia, w którym powstała możliwość złożenia takiego wniosku. Tym samym zdaniem powoda, skoro pozwana ze swej strony nie wykazała się należyłą starannością, to brak jest podstaw, aby przeciwko literalnie zasadnemu żądaniu powództwa można było przeciwstawić nadzwyczajną klauzulę zasad współżycia społecznego (k. 167 – 172).

W piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2015 r. ustosunkowując się do pisma powoda z dnia 17 lutego 2015 r. powołując się na rozporządzenie Komisji nr 817/2004 określające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady WE nr 1257/1999 pozwana wskazała, że według przepisów wspólnotowych braki w zakresie kwalifikacji zawodowych można uzupełnić poprzez staż pracy w gospodarstwie, natomiast według przepisów polskich jedynie poprzez uzupełnienie wykształcenia. Wyłączenie w prawie krajowym możliwości uzupełnienia kompetencji zawodowych przez uzyskanie stażu pracy jest zdaniem pozwanej sprzeczne z celami i wymaganiami ustanowionymi w rozporządzeniu Rady (WE). Zgodnie zaś z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego, należy odstąpić od zastosowania tego warunku i przyjąć, że pozwana spełniła wymagania odpowiedniej wiedzy i umiejętności (kwalifikacji zawodowych) poprzez staż pracy przekraczający okres 5 lat. Jednocześnie pozwana zaznaczyła, że uwzględniając, iż za staż pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się okres, w którym wnioskodawca podlegała ubezpieczeniu społecznemu KRUS jako domownik oraz okres, w którym rolnik prowadził przejęte gospodarstwo domowe, już w dniu 31 maja 2005 r., a więc przed podpisaniem umowy z powodem uzupełniła kwalifikacje zawodowe z uwagi na staż pracy w gospodarstwie. Od osiągnięcia wieku 16 (31 maja 2000 r.) do dnia przejęcia gospodarstwa rolnego w dniu 14 stycznia 2005 r. stale pracowała bowiem w gospodarstwie ojca, a następnie kontynuowała pracę prowadząc gospodarstwo (k. 197 – 201).

Z kolei powód ustosunkowując się do pisma procesowego pozwanej z dnia 23 kwietnia 2015 r., w piśmie procesowym z dnia 30 kwietnia 2015 r. stwierdził, że nie znajduje uzasadnienia twierdzenie pozwanej, że przepisy prawa krajowego wyłączające możliwość uzupełnienia przez młodego rolnika wymagania odnoszącego się do umiejętności i kompetencji zawodowych przez uzyskanie w pięcioletnim okresie dostosowawczym stażu pracy w gospodarstwie rolnym są niezgodne z prawem unijnym. Powód zaznaczył, że przepisy unijne przewidywały możliwość przyznania okresu dostosowawczego nieprzekraczającego pięciu lat od rozpoczęcia działalności w celu spełnienia wymogów odnoszących się m.in. do umiejętności i kompetencji zawodowych. Tym samym jeżeli podjęcie decyzji o wprowadzeniu okresu dostosowawczego leżało w gestii ustawodawcy krajowego i z uprawnień tych ustawodawca skorzystał wprowadzając pięcioletni okres dostosowawczy co do możliwości uzupełnienia wykształcenia wymaganego obowiązującymi przepisami, to według powoda niczym nieuzasadnione są twierdzenia o rzekomej niezgodności

regulacji krajowej z unijną. Jednocześnie powód stwierdził, że nie zgadza się z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt II CSK 188/13 powołując się przy tym na odmienne stanowiska wyrażane w orzeczeniach Sądów Apelacyjnych. W ocenie powoda przy wykładni terminu „wiedza i umiejętności zawodowe” wynikającego z art. 8 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1257/1999 należy mieć na względzie treść preambuły tego aktu, w której wskazano m.in., że:

- ewolucja i specjalizacja rolnictwa wymaga właściwego poziomu szkolenia ogólnego, technicznego i ekonomicznego dla osób zaangażowanych w działalność związaną z rolnictwem czy leśnictwem, szczególnie w zakresie nowego podejścia do zarządzania, produkcji i wprowadzania do obrotu,

- szczególny wysiłek jest potrzebny dla kształcenia rolników i informowania ich o metodach prowadzenia gospodarki rolnej przyjaznych dla środowiska. Zdaniem powoda należy zatem założyć, iż prawodawca wspólnotowy nie bez ważnego powodu użył oddzielnie pojęć „wiedza” oraz „umiejętności zawodowe” przez co nie należy ich traktować jako synonimy. W ocenie powoda przyjęć należy, że co do zasady „umiejętności zawodowe” odnoszą się bardziej do doświadczenia praktycznego, podczas gdy „wiedza” wskazywałaby na kwestie związane w większym stopniu z wykształceniem. Kryteria dostępu do pomocy w zakresie wiedzy i umiejętności zawodowych zostały zatem w prawie krajowym opracowane na bazie relacji między czynnikami: poziomem wykształcenia oraz długością stażu w gospodarstwie rolnym, co w ocenie powoda stanowi zasadną implementację przepisów UE (k. 228 – 233).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Umową darowizny zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 14 stycznia 2005 r. ojciec pozwanej H. L., D. P. darował jej niezabudowaną działkę nr (...) o obszarze 4,10.20 ha, wchodzącą w skład nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej prowadzi księgę wieczystą pod oznaczeniem Kw nr 13.143. W tym samym akcie notarialnym ojciec pozwanej dokonał darowizny nieruchomości również na rzecz swojego syna K. P. oraz przyszłego męża pozwanej T. L.. Przy czym po dokonaniu przedmiotowych darowizn ojciec pozwanej w dalszym ciągu był właścicielem około 10 hektarów ziemi.

Ojciec pozwanej od dnia 7 grudnia 1991 r. pobiera rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej problemami z kręgosłupem. Od tego czasu stan zdrowia ojca pozwanej nie uległ poprawie. Nie może pracować w gospodarstwie. Bywały jednak okresy w których czuł się trochę lepiej i wtedy wykonywał lekkie prace. Zdarzały się również okresy, w których, z uwagi na ból kręgosłupa nie mógł w ogóle wstać z łóżka. Co do zasady gospodarstwo prowadziła w tym okresie matka pozwanej M. P., a pomagały jej w tym dzieci. Natomiast w okresie od dnia 28 czerwca 2000 r. do dnia 22 sierpnia 2003 r. ojciec powódki oddał w dzierżawę grunty, których był właścicielem o łącznej powierzchni 18,85.04 ha.

Dowód: akt notarialny z dnia 14 stycznia 2005 r., Repertorium (...), odpis skrócony aktu małżeństwa (k. 105), pismo Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, (...)w P. z dnia 20 marca 2015 r., znak: (...) (k. 193), zeznania świadka D. P. (protokół z rozprawy z dnia 14 lipca 2015 r. – k. 292 – 293 i protokół z rozprawy z dnia 22 października 2015 r. – k. 303 – 304 – nagranie – k. 306, zeznania świadka M. P. (protokół z rozprawy z dnia 14 lipca 2015 r. – k. 290 – 292), zeznania świadka J. K. (protokół z rozprawy z dnia 14 lipca 2015 r. – k. 288 – 290), zeznania pozwanej H. L. (protokół z rozprawy z dnia 5 stycznia 2016 r. – k. 346 – 349 – nagranie – k. 351), umowa dzierżawy z dnia 28 czerwca 2000 r. (k. 314 – 315), wypowiedzenie umowy dzierżawy z dnia 22 sierpnia 2003 r. (k. 313), pismo Urzędu Gminy w K. z dnia 16 października 2003 r. (k. 312)

W dniu 4 lutego 2005 r. pozwana złożyła w powodowej A. R., (...) Oddział (...) wniosek o dofinansowanie realizacji projektu w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom”. W złożonym wniosku pozwana jako datę rozpoczęcia po raz pierwszy samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego wskazała dzień 14 stycznia 2005 r. Jednocześnie w rubryce dotyczącej kryterium kwalifikacji zawodowych pozwana zaznaczyła, że uzupełnienie wykształcenia nastąpi w okresie 5 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego. W formularzu złożonego

i podpisanego przez pozwaną wniosku znajdowało się oświadczenie, że osobie składającej znane są warunki i kryteria udzielania dofinansowania realizacji projektu w zakresie „Ułatwienie startu młodym rolnikom”.

Dowód: wniosek o dofinansowanie realizacji projektu w zakresie działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” (k. 10 – 16)

W dniu 31 sierpnia 2005 r. w P. pomiędzy powodową A. R.(dalej jako (...)), a pozwaną została zwarta umowa nr (...) o dofinansowanie projektu.

Zgodnie z zawartą umową (...) udzieliła pozwanej pomocy w wysokości 50.000 zł (§ 4 ust. 1 umowy), której wypłata miała zostać dokonana do dnia 30 listopada 2005 r. (§ 4 ust. 2 umowy).

Pozwana w zawartej umowie zobowiązała się m.in. do:

- prowadzenia gospodarstwa rolnego, w tym prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, przez okres co najmniej 5 lat od dnia dokonania wypłaty pomocy przez Agencję (§ 5 ust. 1 pkt 1 umowy),

- spełnienia, w okresie 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego, kryterium żywotności ekonomicznej tego gospodarstwa, w przypadku gdy nie spełniało ono kryterium żywotności ekonomicznej w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu (§ 5 ust. 1 pkt 7 umowy),

- spełnienia, w okresie 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego, minimalnych standardów w zakresie higieny, ochrony środowiska i warunków utrzymania zwierząt w przypadku, gdy gospodarstwo to nie spełniało powyższy standardów w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu (§ 5 ust. 1 pkt 8 umowy),

- uzupełnienia wykształcenia w celu spełnienia wymogu dotyczącego kwalifikacji zawodowych, przed upływem 5 lat od rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego (§ 5 ust. 1 pkt 9 i 10 umowy); potwierdzeniem spełnienia tego zobowiązania miała być kopia dokumentu poświadczającego wykształcenie (§ 5 ust. 2 pkt 3 umowy).

Jednocześnie pozwana zobowiązała się do zwrotu udzielonej pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia wypłacenia na jej rzecz pomocy m.in. w przypadku niewypełnienia co najmniej jednego z zobowiązań, o których mowa § 5 ust. 1 umowy (§ 6 ust 1 pkt 3 umowy). Zwrot pomocy miał zaś nastąpić na rachunek określony w wezwaniu do zapłaty, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego wezwania (§ 6 ust. 2 umowy).

W umowie zastrzeżono także, iż w przypadku niewykonania co najmniej jednego ze zobowiązań z powodu zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej, określonych w załączniku nr 9 do Uzupełnienia Programu, pozwana może zostać całkowicie lub częściowo zwolniona z przez powoda z wykonania tego zobowiązania lub, za zgodą powoda może ulec zmianie terminu jego wykonania (§ 7 ust. 1 umowy). Przy czym zwolnienie ze zobowiązania lub zmiana terminu jego wykonania mogła nastąpić na pisemny wniosek złożony w oddziale regionalnym, w terminie 30 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności o charakterze siły wyższej lub od dnia, w którym powstała możliwość złożenia takiego wniosku (§ 7 ust. 2 umowy).

W myśl § 8 ust. 1 umowy zabezpieczeniem należytego wykonania przez pozwaną zobowiązań określonych w umowie był weksel niezupełny (in blanco), który wraz z deklaracją wekslową został przez pozwaną podpisany w dniu 31 sierpnia 2005 r.

Strony postanowiły również, że w sprawach nieuregulowanych umową mają w szczególności zastosowanie przepisy m.in.: rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”; rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów

wiejskich 2004 – 2006”; rozporządzenia 1257/1999/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej EFOiGR; rozporządzenia 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia 1257/1999/WE z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (§ 10 pkt 6, 7, 9 i 10).

Pozwana zawierając umowę z powodową (...) była świadoma jakie przyjęła na siebie zobowiązania, w tym te związane z uzupełnieniem wykształcenia. Zdawała sobie również sprawę ze stanu zdrowia ojca, a także z tego, że nauka związana z uzyskaniem niezbędnego wykształcenia będzie trwała co najmniej trzy lata.

Dowód: umowa nr (...) (k. 50 – 54) weksel wraz z deklaracją wekslową (k. 8 i 9), zeznania pozwanej H. L. (protokół z rozprawy z dnia 5 stycznia 2016 r. – k. 346 – 349 – nagranie – k. 351)

Powód przekazał pozwanej kwotę 50.000 zł.

Okoliczność bezsporna

W dniu 01 września 2005 r. pozwana rozpoczęła naukę w trzyletnim Technikum Uzupełniającym (...) w D. na kierunku technik rolnik. Zajęcia odbywały się 2 – 3 razy w miesiącu w soboty w godzinach od 8:00 do 16:00 oraz w niedziele w godzinach od 08:00 do 13:00. Pozwana naukę przerwała po trzech miesiącach, gdyż nie była jej w stanie pogodzić z obowiązkami w gospodarstwie. W tym okresie pozwana mieszkała w miejscowości G. z ojcem, matką, starszą siostrą i jej niepełnosprawnym dzieckiem, przyszłym mężem T. L., a także bratem, który jednak jako kierowca pracujący na trasach międzynarodowych rzadko bywał w domu. Ponowienie naukę w tej samej szkole pozwana rozpoczęła w dniu 01 września 2007 r.

Dowód: zaświadczenie z dnia 1 lutego 2010 r. (k. 71), zeznania pozwanej H. L. (protokół z rozprawy z dnia 5 stycznia 2016 r. – k. 346 – 349 – nagranie – k. 351)

Pismem z dnia 04 lutego 2009 r. doręczonym pozwanej w dniu 10 lutego 2009 r. powód poinformował ją, iż w dniu 14 stycznia 2010 r. upływa termin złożenia dokumentów potwierdzających wypełnienie zobowiązań określonych w umowie m.in. w zakresie uzupełnienia wykształcenia w celu spełnienia wymogu dotyczącego kwalifikacji zawodowych, zaznaczając jednocześnie, iż brak przedłożenia kopii dokumentu potwierdzającego posiadane wykształcenie będzie skutkować obowiązkiem zwrotu otrzymanej pomocy wraz z odsetkami. Pismo o identycznej treści zostało doręczonej pozwanej również w dniu 10 grudnia 2009 r.

W dniu 11 stycznia 2010 r. pozwana złożyła powodowi zaświadczenie z dnia 10 stycznia 2010 r., z którego wynika, że rozpoczęła naukę w dniu 01 września 2007 r. w trzyletnim Technikum Uzupełniającym (...) w D. na kierunku technik rolnik, a do zaliczenia pozostał ostatni semestr nauki, który zakończy się 30 kwietnia 2010 r. Przy czym w zaświadczeniu zaznaczono, iż spośród przedmiotów zawodowych pozwana zaliczyła 6, a do zaliczenia pozostały jej dwa. Natomiast świadectwo ukończenia szkoły pozwana miała otrzymać z początkiem maja 2010 r.

Pismem doręczonym pozwanej w dniu 18 stycznia 2010 r. powód wezwał ją do przesłania dokumentu potwierdzającego posiadane wykształcenie w terminie 14 dni kalendarzowych od dnia otrzymania pisma.

W dniu 19 stycznia 2010 r. pozwana złożyła wniosek, w którym zwróciła się z prośbą o przedłużenie udokumentowania wykształcenia, podkreślając, iż świadectwo ukończenia szkoły zgodnie z załączonym zaświadczeniem otrzyma 30 kwietnia 2010 r.

Następnie pismem doręczonym pozwanej w dniu 21 stycznia 2010 r. powód poinformował ją, że przewiduje możliwość wyrażenia zgody na wydłużenie terminu na spełnienie kryterium kwalifikacji zawodowych, w przypadku gdy spełnione będą łącznie następujące warunki:

1) beneficjent w dniu podpisywania umowy musiał być w trakcie nauki lub rozpoczął naukę w najbliższym możliwym terminie po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu albo w możliwie najbliższym terminie po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej, jeżeli został wezwany do jej odbycia po dniu podpisania umowy, ale przed pierwszym potencjalnie możliwym terminem rozpoczęcia nauki;

2) beneficjent kontynuował naukę bez przerw i opóźnień (czas pobierania nauki nie może być dłuższy niż okres kształcenia w danym typie szkoły i zawodzie);

3) dzień, w którym upływa pięcioletni termin na uzupełnienie wykształcenia, przypada w trakcie ostatniego roku/semestru nauki. Powód wezwał zatem pozwaną do przesłania w terminie 14 dni kalendarzowych wyjaśnień.

Warunki wskazane w przedmiotowym piśmie były oparte na treści pisma jakie powodowa (...) otrzymała w styczniu 2009 r. od Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W piśmie z dnia 12 stycznia 2009 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaznaczył także, iż każdy przypadek niezachowania przez beneficjenta pięcioletniego okresu na uzupełnienie wykształcenia powinien być rozpatrywany indywidualnie w celu ustalenia, czy dany beneficjent istotnie dołożył wszelkiej staranności w celu wypełnienia zobowiązania i podjął w tym zakresie wszelkie możliwe działania, w szczególności dokonał wyboru odpowiedniej szkoły oraz najkrótszej możliwej drogi prowadzącej do uzupełnienia wykształcenia.

W odpowiedzi pozwana w piśmie z dnia 01 lutego 2010 r. poinformowała, że ze względu na chorobę „prowadzącego gospodarstwo rodzicielskie” zmuszona była przejąć jego obowiązki. Pozwana podkreśliła, iż to choroba rodzica zmusiła ją do przerwania nauki na pewien czas i ponownie zwróciła się o wyrażenie zgody na przesunięcie terminu do dnia 30 kwietnia 2010 r.

Z kolei pismem z dnia 03 lutego 2010 r., doręczonym pozwanej w dniu 05 lutego 2010 r., (...) poinformowała pozwaną o treści § 7 ust 1 i 2 umowy, zaznaczając jednocześnie, że pozwana o zaistniałych okolicznościach powiadomiła dopiero w dniu 01 lutego 2010 r., w więc trzy tygodnie po upływie terminu na spełnienie zobowiązań.

Natomiast w dniu 15 lutego 2010 r. dokonano weryfikacji wypełnienia przez pozwaną zobowiązań wynikających z umowy. W karcie weryfikacyjnej stwierdzono, że gospodarstwo jest żywotne ekonomicznie, a także, iż pozwana nie uzupełniła wykształcenia potwierdzającego posiadanie odpowiednich kwalifikacji do prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Następnie (...) w piśmie z dnia 16 lutego 2010 r. poinformowała pozwaną, że z uwagi na brak złożenia dokumentów dotyczących uzupełnienia wykształcenia, w celu odzyskania wypłaconej pomocy zostanie uruchomiona wobec pozwanej procedura windykacyjna.

Pozwana zgodnie z pouczeniem zawartym w piśmie z dnia 16 lutego 2010 r. otrzymanym przez nią w dniu w dniu 19 lutego 2010 r. złożyła odwołanie, w którym podniosła, że z powodu nagłej choroby ojca i wykluczenia go przez lekarzy ze względu na stan zdrowia z osobistego prowadzenia gospodarstwa, zmuszona była wraz z mężem przejąć jego obowiązki. Jednocześnie pozwana podkreśliła, że początkowo myślała, że nie zakłóci to wypełniania przez nią jej zobowiązań, jednakże prowadzenie trzech gospodarstw i choroba rodzica całkowicie zakłóciły jej rytm funkcjonowania i w początkowej fazie tych zmian musiała zrezygnować z kontynuowania nauki, do której po pewnej stabilizacji sytuacji powróciła - we wrześniu 2007 r. Pozwana zwróciła się o uznanie przedstawionych okoliczności jako siły wyższej od niej niezależnej i przedłużenie przez (...) terminu na uzupełnienie wykształcenia do końca kwietnia 2010 r.

Świadectwo ukończenia przez pozwaną Technikum Uzupełniającego (...) w D. w zawodzie technik rolnik o specjalizacji fundusze strukturalne w rolnictwie zostało wystawione w dniu 30 kwietnia 2010 r., a złożone w (...), (...) Oddział (...) w dniu 18 maja 2010 r.

Złożone przez pozwaną odwołanie zostało przez stronę powodowa rozpatrzone negatywnie, o czym poinformowano pozwaną w piśmie z dnia 25 sierpnia 2010 r. W piśmie tym wskazano, że z uwagi, na fakt, że na dzień złożenia wniosku

o dofinansowanie projektu pozwana posiadała wykształcenie zawodowe nierolnicze jedyną możliwością spełnienia kryterium kwalifikacji zawodowych było uzyskanie wykształcenia średniego zawodowego rolniczego. Odwołując się zaś do okoliczności przedstawionych przez pozwaną (choroba ojca) stwierdzono, iż zgodnie z umową pozwana miała obowiązek złożyć wniosek w ciągu 30 dni roboczych od dnia zaistnienia okoliczności lub od dnia, w którym powstała możliwość złożenia takiego wniosku. Natomiast podejmując naukę w 2007 r. pozwana miała już świadomość, że nie dopełni zobowiązań wynikających z umowy. Tym samym uznano, iż pozwana nie zachowała wskazanego terminu do złożenia wniosku. Jednocześnie odwołując się do warunków wskazanych w przesłanym pozwanej piśmie nr (...) - (...) - (...) podkreślono, iż pozwana nie spełniła warunku związanego z kontynuowaniem nauki bez przerw i opóźnień.

Dowód: pismo z dnia 4 lutego 2009 r. (k. 59 – 60), pismo z dnia 7 grudnia 2009 r. (k. 61 – 62), zaświadczenie z dnia 10 stycznia 2010 r. (k. 63), pismo nr (...) - (...) - (...) (k. 64), pismo z dnia 19 stycznia 2010 r. wraz z zaświadczeniem z dnia 12 stycznia 2010 r. (k. 65 i 66), pismo z dnia 18 stycznia 2010 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 67 – 69), pismo z dnia 12 stycznia 2009 r. (k. 178), pismo z dnia 1 lutego 2010 r. (k. 70), pismo z dnia 3 lutego 2010 r. (k. 72 – 73), karta weryfikacji wypełnienia przez pozwaną zobowiązań wynikających z umowy (k. 74 – 77), pismo z dnia 16 lutego 2010 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 78 – 80), świadectwo ukończenia technikum uzupełniającego dla dorosłych (k. 83 – 84), pismo z dnia 24 lutego 2010 r. (k. 82), pismo z dnia 25 sierpnia 2010 r. (k. 85 – 86)

Pismem z dnia 07 stycznia 2011 r., doręczonym pozwanej w dniu 13 stycznia 2010 r. powód wezwał ją do zapłaty zadłużenia w terminie 14 dni, wskazując, iż na dzień 07 stycznia 2011 r. wynosi ono 80.439,76 zł i składa się na nie: należność główna w kwocie 50.000 zł i odsetki w kwocie 30.439,76 zł. Powód poinformował pozwaną, że dalsze odsetki będą naliczane według stopy procentowej jak od zaległości podatkowych od dnia 08 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 7 stycznia 2011 r. wraz z dowodem doręczenia (k. 87 – verte)

W kolejnym piśmie z dnia 04 marca 2011 r. powód ponownie poinformował pozwaną, iż nie został zachowany termin do złożenia wniosku o przedłużenie terminu na uzupełnienie wykształcenia z powołaniem na wystąpienie okoliczności związanych z siłą wyższą, w postaci choroby ojca. Powód zaznaczył, że nie zostało w wystarczający sposób dowiedzione bądź udokumentowane, że możliwość złożenia wniosku miała miejsce dopiero w styczniu 2010, skoro problemy powstały pod koniec 2005 r.

Dowód: pismo z dnia 4 marca 2011 r. (k. 88 – 89)

Pismem z dnia 14 kwietnia 2011 r. pozwana zwróciła się do powoda o możliwość zawarcia ugody w sprawie spłaty zadłużenia.

Dowód: pismo z dnia 14 kwietnia 2011 r. (k. 60)

Pozwana złożyła również pozew przeciwko powodowi wnosząc o ustalenie, że wymóg uzyskania kwalifikacji zawodowych opisanych w umowie z dnia 31 sierpnia 2005 r. został przez nią spełniony.

Wyrokiem z dnia 02 kwietnia 2012 r., sygn. akt (...) Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu oddalił powództwo pozwanej. W uzasadnieniu wskazano, że powódka reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika domaga się ustalenia faktu, a takie powództwo w myśl art. 189 k.p.c. było niedopuszczalne i podlegało oddaleniu. Przy czym wskazano, że powódka mogłaby się domagać ustalenia, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 50.000 zł z uwagi na to, że spełniła wymogi wskazane w umowie albo też, że pozwany (powód w niniejszej sprawie) nie jest uprawniony do żądania spełnienia tego świadczenia.

Apelacja pozwanej od ww. wyroku z dnia 2 kwietnia 2012 r. została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 lipca 2012 r., sygn. akt (...). W uzasadnieniu tego orzeczenia podzielono pogląd sądu pierwszej instancji, że żądanie pozwu dotyczyło ustalenia faktu (okoliczności faktycznej sprawy), a nie faktu prawotwórczego. Nadto, wskazano, że wydanie wyroku o treści zgodnej z żądaniem pozwu i jego uprawomocnienie się, w żadnej mierze nie

rozstrzygnęłoby istniejącego sporu, którego przedmiotem miałyby być zwrot dofinansowania. Tym samym uznano, że oczywisty był brak interesu prawnego po stronie powódki (pозwanej w niniejszej sprawie).

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2012 r., sygn. akt (...) wraz z uzasadnieniem (k. 92 – 96), wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 lipca 2012 r., sygn. akt (...) wraz z uzasadnieniem (k. 97 – 104)

Pismem z dnia 10 września 2013 r. powód wezwał pozwaną jako wystawcę weksla do osobistego stawiennictwa w dniu 25 września 2013 r. w (...) Oddziale (...) w P., w celu zapłaty sumy wekslowej w kwocie 98.286,39 zł, informując jednocześnie, iż weksel zostanie wypełniony na wskazaną kwotę z datą płatności na dzień 25 września 2013 r. i opatrzony klauzulą bez protestu, a także wskazując, że suma wekslowa może być przekazana przelewem na konto.

Dowód: ostateczne wezwanie do zapłaty (k. 91)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów w postaci przedłożonych przez strony dokumentów, zeznań powołanych świadków oraz zeznań pozwanej.

Zgodnie zaś z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w myśl art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Wymaga zaznaczenia, że strony nie kwestionowały, iż przedłożone kserokopie dokumentów są zgodne z oryginałami, wskutek czego Sąd uznał te kserokopie za wiarygodne dowody, na istnienie i treść dokumentów jakie odwzorowywały.

Sąd za wiarygodne i przydatne dla dokonanych ustaleń uznał również zeznania świadków: D. P., M. P. i J. K.. Zeznania wskazanych świadków były wzajemnie spójne, a także znalazły potwierdzenie w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym. Zeznania wskazanych świadków były też spójne z zeznaniami pozwanej H. L..

Z zeznań wskazanych świadków bezspornie wynika, iż ojciec pozwanej D. P., który sam również to przyznał, na długo przed zawarciem przez pozwaną umowy z powodem, z uwagi na problemy z kręgosłupem, co do zasady niezdolny był do pracy w gospodarstwie rolnym i z tego tytułu pobiera rentę. Stan zaś jego zdrowia od początku lat dziewięćdziesiątych zasadniczo nie ulegał zmianie. Bywały wszakże okresy, w których czuł się lepiej i wykonywał lekkie prace, ale zdarzały się także momenty, w których ból kręgosłupa uniemożliwiał mu wykonywanie jakichkolwiek prac, a nadto sprawiał, że wymagał on pomocy chociażby w udaniu się do toalety. Pozwana zaś – jak sama zeznała – podpisując z powodem umowę zdawała sobie sprawę ze stanu zdrowia ojca.

W ocenie Sądu za wiarygodne należało też uznać zeznania pozwanej H. L.. Jak już wskazano pozwana zeznała, że w momencie podpisywania przedmiotowej umowy była świadoma stanu zdrowia ojca i tego, iż zdarzają się okresy, w których wymaga on wzmożonej pomocy. Pozwana przyznała także, iż była świadoma zarówno tego, że zgodnie zawartą umową musi uzupełnić wykształcenie, jak również tego, iż okres nauki będzie trwał 3 lata.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 496 k.p.c. po przeprowadzeniu rozprawy sąd wydaje wyrok, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje w mocy albo go uchyla i orzeka o żądaniu pozwu, bądź też postanowieniem uchyla nakaz zapłaty i pozew odrzuca lub postępowanie w umarza. W niniejszej sprawie powództwo zasługiwało na uwzględnienie, a zatem nakaz zapłaty z dnia 12 września 2014 r. stosownie do powołanego art. 496 k.p.c. należało utrzymać w mocy.

Przed przejściem do zasadniczych rozważań należy podkreślić, iż pozwana nie kwestionowała kwoty dochodzonej przez powoda w niniejszej sprawie, ani prawidłowego (pod względem formalnym) wypełnienia przez powoda wystawionego przez nią weksla in blanco.

Zarzuty pozwanej odnosiły się bowiem wyłącznie do wskazywania braku podstaw do wypełnienia weksła. Przy czym trzeba zauważyć, iż pozwana nie do końca była konsekwentna w swoich twierdzeniach. W zarzutach od nakazu zapłaty pozwana nie kwestionowała, iż powinna uzupełnić wykształcenie, a podnosiła, że przekroczenie terminu w którym winna to uczynić było nieznaczne i nastąpiło z przyczyn od niej niezależnych i niezawinionych, gdyż przerwa w nauce była spowodowana koniecznością opieki na chorym ojcem. Tym samym w jej ocenie powództwo powinno zostać oddalone na podstawie art. 5 k.c. Nadto, odwołując się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt II CSK 188/13 pozwana podniosła, iż wątpliwości budzi zgodność regulacji krajowych z prawem unijnym. Z kolei w piśmie procesowym z dnia 23 kwietnia 2015 r. pozwana z jednej strony powołując się na treść przepisów wspólnotowych wskazała, iż braki w zakresie kwalifikacji zawodowych można uzupełnić poprzez staż pracy w gospodarstwie. Wyłączenie takiej możliwości w prawie krajowym jest zaś sprzeczne z celami i wymogami ustanowionymi w rozporządzeniu Rady. Zgodnie zaś z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego należy odstąpić od krajowych regulacji i przyjąć, że pozwana spełniła wymagania odpowiedniej wiedzy i umiejętności (kwalifikacji zawodowych) poprzez staż pracy przekraczający okres 5 lat. Z drugiej natomiast strony pozwana odwołując się do treści załącznika do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 09 września 2004 r. i ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników podniosła, że skoro od osiągnięcia wieku 16 lata, tj. od dnia 31 maja 2000 r. stale pracowała w gospodarstwie ojca, a pracę tę kontynuowała od dnia 14 stycznia 2005 r., kiedy zaczęła samodzielnie prowadzić gospodarstwo rolne, to już w dniu 31 maja 2005 r., a więc przed podpisaniem przedmiotowej umowy uzupełniła kwalifikacje zawodowe.

Zasadnicze rozważania należy rozpocząć od przybliżenia uregulowań prawnych stanowiących podstawę do zawarcia przez strony niniejszego procesu przedmiotowej umowy.

Na gruncie prawa unijnego kwestia pomocy jaką otrzymała pozwana uregulowana została w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) oraz zmieniającym i uchylającym niektóre rozporządzenia (Dz. U. UE. L. z 1999 r. Nr 160, poz. 80 ze zm.) - dalej powoływanym jako rozporządzenie Rady nr 1257/1999 i rozporządzeniu Komisji (WE) nr 817/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR) (Dz. U. UE. L. z 2004 r. Nr 153, poz. 30 ze zm.) - dalej powoływanym jako rozporządzenie Komisji nr 817/2004.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzeniem Rady (WE) nr 1257/1999 pomoc młodym rolnikom w celu ułatwienia im podejmowania działalności w rolnictwie miała być przyznawana pod następującymi warunkami:

- rolnik ma mniej niż 40 lat,
- rolnik posiada odpowiednią wiedzę i umiejętności zawodowe,
- rolnik rozpoczyna prowadzenie gospodarstwa rolnego po raz pierwszy,
- w zakresie gospodarstwa:
  - można wykazać jego rentowność; oraz
  - spełnione są minimalne wymogi dotyczące środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt oraz rolnik ten jest kierownikiem gospodarstwa.

Co istotne w art. 37 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 postanowiono, iż państwa członkowskie mogą ustanowić dalsze lub bardziej restrykcyjne warunki przyznawania wsparcia Wspólnoty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, z tym jednak, że warunki te będą zgodne z celami i wymaganiami ustanowionymi w niniejszym rozporządzeniu.

Z kolei zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia Komisji nr (...) warunki dotyczące pomocy w podejmowaniu działalności przez młodych rolników ustanowione w art. 8 ust. 1 rozporządzenia Rady nr 1257/1999 muszą być spełnione w chwili podjęcia indywidualnej decyzji o przyznaniu wsparcia. Przy czym w ust. 2 powołanego artykułu przewidziano wyjątek co do terminu spełniania warunków - wskazując, iż okres nieprzekraczający pięciu lat od rozpoczęcia działalności może być przyznany w celu spełnienia wymogów odnoszących się do umiejętności i kompetencji zawodowych, rentowności ekonomicznej i minimalnych norm dotyczących ochrony środowiska, higieny i dobrostanu zwierząt, jeśli młody rolnik potrzebuje okresu dostosowawczego, w którym podejmie działalność lub zrestrukturyzuje gospodarstwo.

Natomiast na gruncie krajowym szczegółowe kwestie w omawianej materii zostały uregulowane w załącznikach do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 03 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" (Dz. U. z 2004 r. Nr 197, poz. 2032 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 września 2004 r. w sprawie Uzupełnienia Sektorowego Programu Operacyjnego "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" (Dz. U. z 2004 r. Nr 207, poz. 2117 ze zm.).

Zgodnie z załącznikiem do ww. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 08 września 2004 r. stanowiącym Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006" jednym z kryterium dostępu do działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” jest posiadanie odpowiednich kwalifikacji zawodowych, za które uznano:

- a) wykształcenie wyższe lub średnie rolnicze,
- b) zasadnicze zawodowe wykształcenie rolnicze lub tytuł kwalifikacyjny w zawodzie przydatnym do prowadzenia działalności rolniczej i co najmniej 3 – letni staż pracy w gospodarstwie rolnym,
- c) wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i co najmniej 3 – letni staż pracy w gospodarstwie rolnym albo wykształcenie wyższe na kierunku innym niż rolniczy i ukończone studia podyplomowe na kierunku związanym z rolnictwem, albo wykształcenie średnie nierolnicze i co najmniej 3 – letni staż pracy w gospodarstwie rolnym,
- d) wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe i co najmniej 5 – letni staż pracy w gospodarstwie rolnym. Przy czym szczegółowy wykaz kierunków studiów, zawodów i specjalności oraz tytułów kwalifikacyjnych wymaganych w ramach działania został określony w załączniku nr 2 do Uzupełnienia Programu. Przyjęto również, że za staż pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się okres, w którym wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu w KRUS jako domownik, oraz okres, w którym rolnik prowadził przejęte gospodarstwo rolne. Nadto, przewidziano, iż w przypadku gdy wnioskodawca nie spełnia wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych, pomoc może być przyznana pod warunkiem, że wnioskodawca uzupełni swoje wykształcenie w okresie nie dłuższym niż 5 lat od chwili podjęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego.

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy w pierwszej kolejności należy odnieść się do twierdzenia pozwanej jakoby już w dniu podpisania przedmiotowej umowy, tj. w dniu 31 sierpnia 2005 r. spełniała wszystkie wymagania, w tym te związane z kwalifikacjami zawodowymi. Pozwana stwierdziła bowiem, iż miała 5 – letni staż pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż od dnia 31 maja 2000 r., kiedy ukończyła 16 lat stale pracowała w gospodarstwie, najpierw jako domownik w gospodarstwie ojca, a od dnia 14 stycznia 2005 r. w swoim gospodarstwie. Pomijając nawet kwestię, iż sama pozwana ubiegając się o pomoc w złożonym wniosku wskazała, że uzupełnienie wykształcenia nastąpi w okresie 5 lat od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego, a zobowiązanie takie przyjęła na siebie w podpisanej umowie i jednocześnie jak sama zeznała była świadoma w jakim terminie i w jaki sposób ma uzupełnić wykształcenie, to z dokonanych w sprawie ustaleń wbrew twierdzeniom pozwanej nie wynika, aby od ukończenia 16 lat stale pracowała w gospodarstwie rolnym ojca. Jak bowiem ustalono w okresie od dnia 28 czerwca 2000 r. do dnia 22 sierpnia 2003 r. ojciec powódki oddał w dzierżawę grunty, których był właścicielem o łącznej powierzchni 18,8504 ha. Pozwana we wskazanym okresie nie mogła zatem stale pracować w jego gospodarstwie rolnym. Podniesiony zarzut, już zatem z tego powodu nie mógł odnieść zamierzonego skutku.

Odnosząc się natomiast do podniesionego przez pozwaną zarzutu, iż uzupełniła wykształcenie już po podpisaniu umowy poprzez staż pracy w gospodarstwie, to argumentacja pozwanej w tym zakresie oparta była o stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., sygn. akt II CSK 188/13 (Lex nr 1441472). W wyroku tym Sąd Najwyższy stwierdził, iż w prawie krajowym, odmiennie niż w prawie unijnym, wyłączono możliwość uzupełnienia przez młodego rolnika wymagania odnoszącego się do umiejętności i kompetencji zawodowych przez uzyskanie – w pięcioletnim okresie dostosowawczym – stażu pracy w gospodarstwie rolnym, gdyż przewidziano, że uzupełnienie wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych może nastąpić jedynie przez uzupełnienie wykształcenia. Jak wskazano w powołanym wyroku: „Ograniczenia takiego nie zawierają natomiast ani przepisy rozporządzenia nr 1257/1999, ani rozporządzenia Komisji nr 817/2004. Przeciwnie, z zawartych w nich regulacji wynika jednoznacznie, że młody rolnik może uzupełnić wymaganie posiadania „odpowiedniej wiedzy i umiejętności zawodowych”, o którym mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1257/1999, w okresie pięciu lat od rozpoczęcia działalności. Państwa członkowskie mogą wprawdzie – jak stanowi art. 37 ust. 4 rozporządzenia nr 1257/1999 – ustanowić bardziej restrykcyjne warunki przyznawania wsparcia, jednak muszą one być zgodne z celami i wymaganiami określonymi w rozporządzeniu”. Zdaniem Sądu Najwyższego regulacji wyłączającej możliwość uzupełnienia kwalifikacji zawodowych przez uzyskanie, w okresie nieprzekraczającym pięciu lat od rozpoczęcia działalności, wymaganego stażu pracy w gospodarstwie rolnym nie można zaś pogodzić z celami i wymaganiami określonymi w rozporządzeniu nr 1257/1999. Przy czym Sąd Najwyższy podkreślił, że w rozporządzeniu Komisji nr 817/2004 pięcioletni okres dostosowawczy został wprowadzony w celu spełnienia wymagań odnoszących się do umiejętności i kompetencji zawodowych, a nie w celu podnoszenia ich poziomu. W ocenie zatem Sądu Najwyższego dla spełnienia wymagań wystarczające jest zatem osiągnięcie przez beneficjenta w okresie dostosowawczym takich umiejętności i kompetencji zawodowych, jakie były wymagane w chwili podejmowania indywidualnej decyzji o przyznaniu wsparcia. Reasumując, Sąd Najwyższy stwierdził, iż ustanowienie warunku, że uzupełnienie – w okresie pięciu lat od rozpoczęcia działalności – braku odpowiedniej wiedzy i umiejętności zawodowych może nastąpić jedynie przez uzyskanie wykształcenia, a nie przez uzyskanie stażu pracy w gospodarstwie rolnym, jest niezgodne z wymaganiami ustanowionymi w rozporządzeniu nr 1257/1999, a tym samym zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa unijnego – należy odstąpić od zastosowania tego warunku i przyjąć, że „ pozwany, który w całym okresie pięciu lat od udzielenia mu pomocy ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej prowadził gospodarstwo, był płatnikiem podatku rolnego i podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, a ponadto ukończył liceum ogólnokształcące, spełnił wymaganie odpowiedniej wiedzy i umiejętności zawodowych, o którym mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia nr 1257/1999. Odmiennie ujęcie tego zagadnienia prowadziłyby do naruszenia art. 91 ust. 3 Konstytucji i art. 288 TFUE (poprzednio art. 249 TWE) w związku z art. 2 Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, zgodnie bowiem z art. 288 TFUE, rozporządzenia uchwalane przez instytucje Unii mają zasięg ogólny, wiążą w całości i są bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.”.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę poglądu wyrażonego w powołanym wyroku Sądu Najwyższego nie podziela. Należy zwrócić uwagę, iż zarówno w rozporządzeniu Rady nr 1257/1999, jak również w rozporządzeniu Komisji nr 817/2004 posłużono się ogólnymi stwierdzeniami odpowiednio o: „wiedzy i umiejętnościach zawodowych” i „umiejętnościach i kompetencjach zawodowych”. Są to zwroty niedookreślone, które w powołanych rozporządzeniach w żaden sposób nie zostały zdefiniowane. Co więcej w powołanych rozporządzeniach brak wskazówek, w jakich granicach dopuszczalne jest w porządkach krajowych uregulowanie kwestii związanej z wymogami w zakresie „wiedzy i umiejętności zawodowych”. Jak już wskazano w Polsce wymagania w zakresie odpowiednich kwalifikacji zawodowych zostały określone poprzez wskazanie jakie wykształcenie bądź wykształcenie i staż pracy musi posiadać osoba chcąc skorzystać ze wsparcia finansowego. Przy czym skorzystano z możliwości, o której mowa w art. 4 ust. 2 rozporządzenia Komisji nr (...) i przewidziano, iż w przypadku gdy wnioskodawca nie spełnia wymagań w zakresie kwalifikacji zawodowych, pomoc może być przyznana pod warunkiem, że wnioskodawca uzupełni swoje wykształcenie w okresie nie dłuższym niż 5 lat od chwili podjęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego. Zdaniem Sądu skoro prawodawca wspólnotowy pozostawił krajom członkowskim możliwość szczegółowego uregulowania wymagań w zakresie „wiedzy i umiejętnościach zawodowych”, to nie sposób powołanych unormowań krajowych rozpatrywać

w kontekście ustanowienia dalszych lub bardziej restrykcyjnych warunków przyznawania wsparcia, o których mowa w art. 37 ust. 4 rozporządzenia Rady nr 1257/1999. Przepisy krajowe uszczegółowiły bowiem jedynie bardzo ogólne określenia zawarte w powołanym rozporządzeniu Rady, a nie ustanawiały dalsze lub bardziej restrykcyjne warunki, w nim przewidziane. Nie można się więc zgodzić, iż omawiana regulacja krajowa jest niezgodna – jak stwierdził Sąd Najwyższy – z rozporządzeniem Rady nr 1257/1999. Ze wskazanych powyżej względów w ocenie Sądu trudno bronić także stwierdzenia, iż uregulowanie w prawie polskim, że w okresie 5 lat od chwili podjęcia prowadzenia gospodarstwa rolnego może zostać uzupełnione jedynie wykształcenie, a nie staż pracy - sprzeczne jest z art. 4 ust. 2 rozporządzenia Komisji nr (...). Jak już wskazano, zasadą jest, że niezbędne wymagania miały być spełnione w chwili podjęcia indywidualnej decyzji o przyznaniu wsparcia. Wprowadzenia zaś wyjątku od tej zasady zostało pozostawione uznaniu krajom członkowskim. Według tut. Sądy nie można zaś przyjąć, iż korzystając z uregulowania przewidzianego w art. 4 ust. 2 rozporządzenia Komisji nr (...) kraj członkowski nie mógł uregulować w jaki sposób ma nastąpić uzupełnienie umiejętności i kompetencji zawodowych (wiedzy i umiejętności zawodowych), w tym poprzez przyjęcie, że może to nastąpić tylko w określony sposób bądź w ograniczonym zakresie (w Polsce poprzez uzupełnienia wykształcenia).

Reasumując, w ocenie Sądu uregulowanie w załączniku do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 08 września 2004 r. stanowiącym Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006", iż braki w zakresie kwalifikacji zawodowych mogą zostać uzupełnione wyłącznie poprzez uzupełnienie wykształcenia, nie jest sprzeczne ze wskazanym rozporządzeniem Rady nr 1257/1999 i rozporządzeniem Komisji nr 817/2004. Trzeba zaznaczyć, że pogląd tut. Sądu o braku sprzeczności omawianych uregulowań krajowych z prawem unijnym nie jest odosobniony. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 lipca 2013 r., sygn. akt V A.Ca. 378/13 (Lex nr 1378671) stwierdzono: „Z powyższych uregulowań prawnych wynikają następujące wnioski:

- 1) pomoc finansowa może być przyznana tylko wnioskodawcom spełniającym określone warunki,
- 2) Państwa Członkowskie mogą ustanowić dalsze lub bardziej restrykcyjne warunki, niż te które wynikają z treści art. 8 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r.,
- 3) warunki te winny być spełnione w chwili podjęcia indywidualnej decyzji o przyznaniu wsparcia; jednakże, okres nieprzekraczający pięciu lat od rozpoczęcia działalności może być przyznany w celu spełnienia wymogów odnoszących się do umiejętności i kompetencji zawodowych, rentowności ekonomicznej i minimalnych norm dotyczących ochrony środowiska, higieny i dobrostanu zwierząt, jeśli młody rolnik potrzebuje okresu dostosowawczego, w którym podejmie działalność lub zrestrukturyzuje gospodarstwo,
- 4) warunki, określone przez Państwo Polskie stały się elementem Narodowego Planu Rozwoju, zaakceptowanego przez Komisję Europejską,
- 5) warunki te - wbrew twierdzeniom Sądu a quo - nie tylko, że nie były sprzeczne z prawem unijnym, ale wręcz rozwijały i uzupełniały określone normy prawa unijnego.”.

Pozwana jak sama przyznała wymóg uzupełnienia wykształcenia spełniła dopiero 30 kwietnia 2010 r., a zatem po upływie terminu, do którego powinna to uczynić, tj. do dnia 14 stycznia 2010 r. Nie wywiązała się zatem z zobowiązań wynikających z zawartej z powodem w dniu 31 sierpnia 2005 r. umowy.

Uwzględniając poczynione do tej pory uwagi wymaga jeszcze odniesienie się do kwestii, czy w świetle dokonanych ustaleń zasadne było odwoływanie się przez pozwaną do art. 5 k.c. Zgodnie z tym przepisem nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

W pierwszej kolejności trzeba wskazać, iż w powołanym przez powoda wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt IV CSK 621/12 (Lex nr 1353258) zaznaczono, iż (...)wykonując obowiązki związane z dysponowaniem

środkami publicznymi jest uprawniona i zobowiązana do sprawowania kontroli nad właściwym, zgodnym z celem programu, wykonaniem umowy przez osoby korzystające z dotacji, pochodzącej ze środków publicznych. Konsekwentne rozliczanie z prawidłowego wykorzystania środków zapobiega też niepożądaną uznaniowość w gospodarowaniu środkami publicznymi. Jednocześnie, nie należy bagatelizować powinności beneficjenta programu i bez dostatecznie uzasadnionych podstaw usprawiedliwiać niewłaściwe wykonanie przezeń obowiązków umownych, zwłaszcza, że uzyskując pomoc uczestniczy on w szerszym programie realizującym interes publiczny. To wszystko należy mieć na względzie przy dokonywaniu oceny wykonywania przez Agencję jej obowiązków związanych z udzielaniem dotacji, w danym wypadku wynikających z łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, pod kątem zgodności z zasadami współżycia społecznego i gospodarczo-społecznym przeznaczeniem prawa. Dlatego, art. 5 k.c., jako środek prowadzący do obezwładnienia prawa przysługującego Agencji, powinien być stosowany powściągliwie, z tym jednak zastrzeżeniem, że także podmioty prawa publicznego, od których wymaga się troski o ochronę interesów państwa, powinny dbać o to, by kierując się interesem powszechnym, nie krzywdzić nikogo swoim postępowaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2002 r., V CA 2/02, OSNC 2003, Nr 1, poz. 12 i z dnia 16 marca 2012 r., IV CSK 322/11, niepublikowany).”.

Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 07 listopada 2014 r., sygn. akt IV CSK 28/14 (Lex nr 1583509) zauważono, iż „w orzecznictwie przyjmuje się, że nadużycie prawa podmiotowego to zachowanie nie akceptowalne z aksjologicznego punktu widzenia (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 1997 r., II CKN 118/97, OSP 1998, z. 1, poz. 3). W kilku rozpoznawanych sprawach dotyczących zwrotu kosztów dofinansowania uzupełnienia wykształcenia rolniczego Sąd Najwyższy przyjął, że zachodzą podstawy dla odmowy udzielenia roszczeniu powoda ochrony prawnej każdorazowo jednak wskazywał na szczególne, indywidualne okoliczności sprawy takie jak brak naboru do szkół o charakterze rolniczym na danym terenie w relewantnym terminie, opóźnione z przyczyn obiektywnych zdobycie kwalifikacji, brak współdziałania Agencji (por. nie publikowane wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., IV CSK 287/11, z dnia 21 marca 2013 r., II CSK 241/12, z dnia 27 marca 2013 r., V CSK 112/12, z dnia 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 621/12, z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 642/12, z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CSK 196/13).”.

W rozpatrywanej sprawie pozwana podnosiła, iż przekroczenie terminu było nieznaczne i nastąpiło z przyczyn od niej niezależnych i niezawinionych, gdyż przerwa w nauce była spowodowana koniecznością opieki na chorym ojcem. W tym miejscu wymaga podkreślenia, że w świetle dokonanych w niniejszej sprawie ustaleń, nie można zgodzić się z pozwaną, iż przekroczenie terminu na uzupełnienie wykształcenia nastąpiło z przyczyn od niej niezależnych i przez nią niezawinionych. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, iż ojciec pozwanej zaczął mieć problemy z kręgosłupem na wiele lat przed zawarciem przez strony przedmiotowej umowy. Natomiast stan zdrowia ojca był pozwanej na bieżąco znany, co zresztą sama przyznała w toku procesu. Z dokonanych w sprawie ustaleń nie wynika zaś, iż stan ten nagle i w sposób nie przewidziany pogorszył się po rozpoczęciu przez pozwaną nauki we wrześniu 2005 r. Zarówno pozwana, jak i świadkowie zeznali, że stan zdrowia ojca pozwanej od wielu lat pozostawał bez zmiany. Zdarzały się okresy, kiedy czuł się lepiej, jednak zdarzały się także momenty, w których wymagał dodatkowej pomocy osoby drugiej. O tych wszystkich okolicznościach pozwana wiedziała zawierając przedmiotową umowę. Występując zatem z wnioskiem o pomoc, a następnie podpisując umowę z powodem pozwana, co również przyznała, zdawała sobie sprawę, że będzie musiała pogodzić naukę z prowadzeniem gospodarstwa domowego i ewentualną pomocą ojcu. Pozwana była także świadoma tego, że jej nauka będzie trwała trzy lata. Tym samym przerywając naukę po trzech miesiącach od jej rozpoczęcia pozwana musiała być świadoma, iż aby wywiązać się z przedmiotowej umowy naukę będzie musiała podjąć w kolejnym roku (2006 r.). Pozwana tego nie uczyniła, ponownie podejmując naukę dopiero we wrześniu 2007 r., a zatem prawie dwa lata po jej przerwaniu. W prowadzonym postępowaniu pozwana oprócz okoliczności związanych z chorobą ojca, nie podnosiła, iż między przerwaniem nauki w 2005 r., a jej ponownym rozpoczęciem we wrześniu 2007 r. wystąpiły jakieś inne okoliczności, które uniemożliwiły jej podjęcie nauki już we wrześniu 2006 r. Trzeba zauważyć, że nauka w szkole, do której uczęszczała pozwana odbywała się 2 – 3 razy w miesiącu (zjazdy następowały bowiem co drugi tydzień) wyłącznie w soboty i niedziele. Zatem nawet jeśli uznać, że początkowo pozwana mimo, że była świadoma zarówno choroby ojca, jak i przyjętych na siebie zobowiązań, mogła nie zdawać sobie sprawy, iż nie będzie w stanie podołać wszystkim swoim obowiązkom, i brak takiej świadomości można by uznać za usprawiedliwiony, to już nie sposób przyjąć, że przez dziewięć miesięcy pozwana nie mogła w taki sposób ułożyć obowiązków związanych

z prowadzeniem gospodarstwa domowego i pomocą ojcu, aby móc podjąć naukę już we wrześniu 2006 r. Nie można nie zauważyć, iż w rodzinnym domu pozwanej mieszkało w tym czasie kilka dorosłych osób a w jego bezpośrednim sąsiedztwie siostra ojca pozwanej z rodziną, w szczególności swoim mężem J. K., który przez pewien czas dzierżawił grunty od D. P.. W ostateczności pozwana do doraźnej pomocy w gospodarstwie (i to w bardzo ograniczonym zakresie, bo w co drugą sobotę od godz. 08.00 do 15.30 oraz w co drugą niedzielę od 08.00 do 13.00 – k.191 plus pół godziny na dojazd w jedną stronę) mogła zatrudnić również pracownika. Nie sposób także nie dostrzec, iż pozwana nie wykazała w niniejszym postępowaniu, co zmieniło się w funkcjonowaniu jej rodziny i prowadzonego przez nią gospodarstwa, że od września 2007 r., kiedy ponownie podjęła naukę, była już w stanie pogodzić wszystkie spoczywające na niej obowiązki.

Ze wskazanych powyżej przyczyn w ocenie Sądu nie można było uznać, iż nie wywiązanie się przez pozwaną z uzupełnienia w terminie wykształcenia, z uwagi na okoliczności sprawy było usprawiedliwione, a zatem, aby zachodziły podstawy do zastosowania art. 5 k.c. i przyjęcia, że powód czyni ze swego prawa użytek, który jest sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Wymaga podkreślenia, że zdaniem Sądu bez znaczenia w niniejszej sprawie było powoływanie się przez pozwaną na „nieznaczne” przekroczenie terminu w uzupełnieniu wykształcenia. Abstrahując od możliwości dokonania jednoznacznej kwalifikacji, kiedy przekroczenia terminu należy uznać za znaczne, a kiedy za nieznaczne, to istotne jest, przede wszystkim to, że kwestia ta podlegałaby ocenie, gdyby można dojść do przekonania, że istniały usprawiedliwione okoliczności, które nie pozwoliły pozwanej wywiązać się w terminie z obowiązku uzupełnienia wykształcenia. Skoro według Sądu takie okoliczności w niniejszej sprawie nie wystąpiły, to powoływanie się przez pozwaną na nieznaczne przekroczenia terminu nie mogło wpłynąć na dokonaną przez Sąd meriti ocenę.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając je w całości (poza kosztami opłaty od zarzutów, od uiszczenia której pozwana została zwolniona post. z dnia 24.10.2014r.) na rzecz powoda od pozwanej. Na koszty te składało się wynagrodzenie dla radcy prawnego działającego za pozwaną z tytułu zastępstwa procesowego, zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.) w wysokości 3.600 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz opłata od pozwu w kwocie: 1.229 zł.

Mając powyższe na uwadze, powództwo w niniejszej sprawie zasługiwało na uwzględnienie, a tym samym nakaz zapłaty z dnia 12 września 2014 r., sygn. akt (...) należało utrzymać w mocy.

/-/ K. Szmytke